

สรุปรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ชื่อโครงการวิจัย Short-Term and Long-Term Behavioral and Population Responses of Selected Vertebrate Species to Differences in Habitat Structure, Fire and Other Human Disturbances in Haui Kha Khaeng Wildlife Sanctuary (Phase I)

ระยะเวลาวิจัย เมษายน 2551– มีนาคม 2554

ชื่อรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ Short-Term and Long-Term Behavioral and Population Responses of Selected Vertebrate Species to Differences in Habitat Structure, Fire and Other Human Disturbances in Haui Kha Khaeng Wildlife Sanctuary (Phase I)

ชื่อนักวิจัย Dr. George A. Gale และคณะ สัญชาติ อเมริกัน

คำสำคัญ Vertebrate Species, Haui Kha Khaeng Wildlife Sanctuary

รายละเอียดเพิ่มเติม http://adm.nrct-foreignresearcher.org/index.php?mod=projects&op=view&proj_id=2438

ความเห็นทางวิชาการที่มีต่อรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

1.เกี่ยวกับรายงานการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการตอบสนองของสัตว์มีกระดูกสันหลังต่อกระบวนการรบกวนจากมนุษย์และธรรมชาติทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อหาแนวทางในการจัดการเชิงป้องกันและวางแผนในการรักษาพื้นที่ป่าไม้ และเพื่อให้แน่ใจได้ว่าชนิดของสิ่งมีชีวิตเหล่านั้นได้รับความคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 เนื้อหาสาระของรายงานการวิจัยโดยสรุป

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตอบสนองของสัตว์มีกระดูกสันหลังต่อกระบวนการรบกวนจากมนุษย์และธรรมชาติทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยกลุ่มนกเป้าหมายที่เป็นตัวแทนประชากรของพื้นที่คือ นกหัวขวานเขียวตะโพกแดง, Black-headed Woodpecker วิจัยใช้เทคนิคลงสำรวจพื้นที่สังเกตพฤติกรรมสัตว์ป่า วางเส้นสำรวจ (Line transect) และทำการสำรวจความหลากหลายชนิดและความหนาแน่นของนกแต่ละชนิดด้วยวิธี Distance sampling บริเวณภายในวงแหวนแนวกันไฟ 1 กิโลเมตร จาก

หน่วยพิทักษ์ป่าซับฟ้าผ่า โดยการดำเนินการร่วมกับนักวิชาการของมหาวิทยาลัยพระจอมเกล้า-ธนบุรี ศูนย์
รักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งและมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ความหลากหลายของนกในพื้นที่ที่สำรวจมีทั้งสิ้น 104 ชนิด โดย
นกที่มีจำนวนประชากรหนาแน่นที่สุดในพื้นที่ ได้แก่ นกแขกเต้า (Red-breasted Parakeet) และนกจำพวก
แซงแซวหางอนขน (Hair-crested Drongo) จากการดักตาข่ายและใส่ห่วงที่ขาของนกสามารถจับได้ทั้งสิ้น 92
ตัว (จากทั้งหมด 20 ชนิด) โดยแบ่งเป็นนกหัวขวานตะโพกแดง 48 ตัว ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล
ใหม่ทางวิชาการเกี่ยวกับพฤติกรรมของนกหัวขวานเขียวตะโพกแดงคือ ร้อยละ 50 ของประชากรนก
กลุ่มเป้าหมายมีการผสมพันธุ์แบบมีนกลูกช่วย (Cooperative breeding) ซึ่งนกชนิดนี้จะอาศัยอยู่รวมกันเป็น
กลุ่มเล็ก (ความหนาแน่นของที่อยู่อาศัยประมาณ 8 กลุ่ม/ตารางกิโลเมตร หรือ 40 ตัว/ตารางกิโลเมตร)

สำหรับการศึกษาที่ได้จากวิธี Spot-mapping พบว่า นกหัวขวานตะโพกแดงมี
อาณาเขตประมาณ 99 ไร่ (16.5 เฮกเตอร์) มีอัตราการสำเร็จในการทำรังถึงร้อยละ 63 และอัตราการรอด
สูงสุดของลูกนกสูงสุดอยู่ที่ ประมาณร้อยละ 71 ของการเกิด แต่จะมีอัตราการรอดที่ลดลงในช่วงปีที่ไม่มี
ชิงเผ่าพื้นที่ป่าในเขตพื้นที่ศึกษา ซึ่งอาจทำให้จำนวนผู้ล่าจำพวกตะกวดและงูมีเพิ่มขึ้น (ประโยชน์ของการชิง
เผ่าคือ ทำให้บริเวณพื้นล่างเปิดโล่งเอื้ออำนวยต่อการหาอาหารจำพวกแมลงกลุ่มมดและปลวกได้ง่ายขึ้น)
ทั้งนี้จากการศึกษาทำให้เริ่มเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งมีชีวิตที่ได้รับผลกระทบจากมนุษย์ แต่การ
เปลี่ยนแปลงก็ยังเห็นได้ไม่ชัดเจนมากนัก

การวิจัยเรื่องนี้ได้เสนอแนะให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องการตอบสนองของสัตว์มีกระดูก-
สันหลังต่อกระบวนการรบกวนจากมนุษย์และธรรมชาติในระยะยาว เนื่องจากกระบวนการทางธรรมชาติและ
การรบกวนจะเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยหากจะมีการวิจัยในประเด็นนี้ในอนาคตควรครอบคลุมถึง
สิ่งมีชีวิตชนิดอื่น เช่น สัตว์เลื้อยคลาน สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำหรือสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ซึ่งผลลัพธ์ของการศึกษา
ข้อมูลอย่างต่อเนื่องสามารถนำองค์ความรู้ไปถ่ายทอดให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

1.3 มีประโยชน์อย่างไร

ข้อมูลในรายงานนี้เป็นประโยชน์ในด้านข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการเกี่ยวกับการผสมพันธุ์แบบมีนกลูกช่วย (Cooperative breeding) นกหัวขวานตะโพกแดง เพื่อให้เข้าใจและนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการอนุรักษ์
และจัดการให้สิ่งมีชีวิตและธรรมชาติสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืนภายใต้ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
จากธรรมชาติหรือมนุษย์ในพื้นที่ดังกล่าวได้ต่อไป

